

SZÖVEG –
PÁCZAI TAMÁS

SOROZAT –
VILÁG-KÉP

◆ Anas Alkharboutli a Damaszkuszi Egyetemen kezdte meg mérnöki tanulmányait a 2010-es évek elején, az Arab Tavasz után kitört véres szíriai polgárháború miatt azonban új irányt vett az élete. A kegyetlen, több ezer halálos áldozattal járó kelet-gútai csata (2013) után otthagya tanulmányait, hogy a német DPA ügynökség helyi tudósítójaként fényképezőgéppel dokumentálja az azóta is tartó polgárháború borzalmas pillanatait. A fiatal fotós napi munkája mellett Szíria derűs, reménykeltő arcát is szeretné megmutatni a világnak, ezért keres olyan történeteket, kezdeményezéseket az ország háborútól leginkább sújtott területein, ahol

Újraindul az élet

az egymást segítő embereknek köszönhetően.

Waseem Satot és édesanyja 2016-ban kényszerültek elmenekülni Aleppóból, miután porig bombázták lakásukat. A közeli Aljiina falujában újjáépítették a helyi iskolát, ahol 2019-től a háborúban lebémult vagy mentálisan sérült, árva gyerekeket tanítják. Sokan közülük a szomszédos Idlib tartományból érkeztek, ahol a jelentős számú keresztény közösség nagyon megszenvedte az egy évtizede tartó borzalmakat.

Anas Alkharboutli, az aljiinai Arany Híd Iskola (Golden Bridge School) hétköznapjait bemutató sorozatát a Sony World Photography Awards 2021-es pályázatán díjazták első helyezéssel. A sorozat képei és a többi díjnyertes virtuális kiállítás is megtekinthető a pályázat honlapján: worldphoto.org. ◆

NEM CSAK A FALAKAT KELL *újjáépítenünk*

Egy nemzet, egy ország önbecsüléséhez hozzátartozik a szolidaritásra való képesség, az odafordulás azokhoz, akikkel egy közösségbe tartozunk és segítséget szenvednek. Ez nemcsak az egyén, a közösség számára is megerősítő, bátor és fontos gesztus, a felnőtt identitás jele. A volt szocialista blokk országai sokáig úgy gondoltak magukra, mint akik támogatásra, segélyre szorulnak – nem véletlenül. Harminc évvel az autonómiánk visszanyerése és a rendszerváltás után eljött az ideje, hogy mi forduljunk mások felé. A csupán négy éve működő, Hungary Helps Program névre hallgató kormányzati segélyprogram a világ üldözött keresztény közösségeinek nyújt segítséget. Vezetőjével, **Azbej Tristannal** a program budapesti irodájában, az ahhoz tartozó kertben és az épületben található kápolnában beszélgettünk.

- ◆ Az irodaház boltíves pincéjében kialakított kápolna jól szimbolizálja a program szellemiségét, spirituális voltát. A helyiséget úgy alakították ki, hogy bármelyik keleti keresztény egyház szertartása szerint is lehessen liturgiát tartani benne: érvényesül a háromsztatúság, az oltár körbejárhatósága és az elfüggönyözhetőség. A kápolnát Szent István vértanú, az első ismert üldözött keresztény és egyben államalapító szent királyunk védőszentje tiszteletére szentelték fel. István vértanút ráadásul minden keresztény egyházban tisztelik, az úgynevezett közös szentek egyike – így különösen is jó helyen van ebben a szent térben, ahol több keleti keresztény egyház képviselője (többnyire a vezetője) megfordult már, színpompás miseruhákkal, ikonokkal és egyéb kegytárgyakkal gazdagítva az egyébként puritán helyiség falait.

Molnár-Bánffy Kata és Tristan Azbej a Szent István vértanú tiszteletére szentelt kápolnában

Legtöbbünk talán nincs is tisztában azzal, hányféle keresztény felekezethez tartoznak a Közel-Kelet és Afrika keresztényei. Azbej Tristan sorolja korábbi vendégeiket, egyikről-másikról röviden mesél, utalva rá, hogy milyen nehézségekkel – terrorizmussal, üldöztetéssel, templomrombolással – néztek szembe. Elgondolni is fájdalmas, hogy a világon 340 millió keresztény ember, családok, gyermekek és persze papok és szerzetesek is, szenvednek üldöztetést. Napjaink legnagyobb mértékű emberjogi válsága ez, egyúttal a legelhallgatottabb is – elhallgatott, mert túl nagy a jelentősége. Ha csak napirendre kerülne a világ nagy emberjogi szervezeteiben, kiszorítaná az ott tárgyalt, ennél sokkal kisebb jelentőségű, ám a világ ideológiai trendjeiben nagyobb fontossággal bíró problémákat. A valóság ezúttal is, mint oly sokszor, ellentmondana a liberális mainstream ideológiáknak. A munka tehát, amit a kicsiny hazai segélyprogram és a világban még néhány hasonló, elkötelezett intézmény végez, heroikusnak mondható. Ez utóbbi

programokból többet deklaráltak a magyar program mintájára alakították ki, ilyen például a lengyeleké vagy az USA előző kormánya által alapított amerikai program. Tevékenységük nem csak szimbolikus: ahová eljutnak, akiknek az életén konkrétan segítenek, ott ez a segítség jelentős és fontos. A probléma nagyságrendje és a rászoruló száma azonban messze meghaladja a lehetőségeiket. Amolyan első fecskék ők, akik remélik, hogy nyarat csinálhatnak. Így érzik ezt a közel-keleti egyházak vezetői is, akik nemcsak a humanitárius segélyért, az újjáépítésben való együttműködésért vagy éppen az ösztöndíjakért hálásak, hanem mindenekelőtt a gesztusért. Örülnek, hogy van olyan nemzet a világ jólétben élő felében, amely fontosnak érzi, hogy szolidaritást vállaljon annak a térségnek a keresztényeivel, ahonnan a modern világ kereszténysége is kinőtt. Azokkal a területekkel, ahol ma a háborúk, a terrorizmus, az üldöztetés változatos kombinációi határozzák meg a keresztény közösségek mindennapjait.

„A munka egy elemző csoportban kezdődik, hogy pontos képiünk legyen humanitárius katasztrófákról, politikai veszélyhelyzetekről, háborúkról a szír, iraki, libanoni vagy éppen egyiptomi, nigériai keresztény közösségekben” – meséli Azbej Tristan. Az elemzők munkája alapján keresik meg az egyes rászoruló közösségeket, elsősorban az egyházzal keresztül. A beazonosított problémák közül a helyi egyházzal egyeztetve keresik meg azt a feladatot, amelynek ellátásával a legtöbbet tudnak segíteni a rendelkezésükre álló eszközökkel. Ez lehet humanitárius gyorssegély: egészségügyi, étellemezési, ellátási segítség vagy akár pénz is a katasztrófák túlélőinek. Ilyen katasztrófa volt például húsvétkor a Srí Lanka-i templomi merénylet vagy a tavalyi bejrúti kikötői robbantás a város keresztény negyedében. Ilyenkor elsősorban a kenyérkeresők nélkül maradt családokra, árván maradt gyermekekre koncentrálnak. Olyan is előfordult, hogy a súlyosan sérült áldozatoknak Budapesten szervezték meg a kórházi kezelését, rehabilitációját.

Nyújtanak a programon belül hosszú távú támogatást is, ilyen például, amikor menekülőben levő közösségeknek egészségügyi vagy oktatási segítséget adnak. Nigériában például fontos a lányok városi oktatása: az iskolákban viszonylag biztonságban vannak a Boko Haramtól, akik a keresztény kislányokat egyébként afféle szabad prédának tekintik. A segítségnyújtás harmadik formája az újjáépítés, ez teszi ki talán a legnagyobb részt a Hungary Helps Program projektjei közül. Dzsihadisták által lerombolt falvakban lakóházakat, iskolákat, utakat építenek újra – és amit más segélyszervezetek a rosszul értelmezett politikai korrektség jegyében elkerülnék: templomokat. Pedig a templom, a vallásgyakorlás helye a közösség teljes gyógyulása, újjáépülése szempontjából esszenciális jelentőséggel bír. A mentális és a fizikai újjáépítésnek is szimbolikus momentuma, mikor újra szentmisét lehet tartani egy korábban meggyalázott, esetleg lövészeti célpontnak használt templomban. Azbej Tristan

NAPJAINK LEGNAGYOBB MÉRTÉKŰ EMBERJOGI VÁLSÁGA EZ,

egyúttal a
leghallgatottabb is.

irodájának a falán a ninivei fennsík Tell-Aszkuf településének templomából származó fotó látható, amelyen 13 kisgyermek keresztelőjét tartják éppen: ez volt az első szertartás, amit a magyar támogatásból újjáépített szentélyben tartottak. A település nevét hálából kiegészítették a „Magyarország leánya” utótaggal. Erre a településre – ahol a dzsihádisták a templommal együtt a temetőt is lerombolták, jelezve ezzel, hogy a keresztény közösséget úgy, ahogy van, kiirtásra ítélik – azóta az itt élők háromnegyede visszaköltözött, miközben Irak más részein a keresztény közösségek létszáma egyötödére csökkent.

„A támogatásnak új megoldásai is vannak a hagyományos segélyezésen kívül” – folytatja az államtitkár. „Ösztöndíjprogramunknak köszönhetően több mint 160 fiatal jár egyetemre ma Magyarországon ezekből a közösségekből, azzal a feltétellel, hogy ha végeznek, hazamennek és otthoni közösségeiknek motorjává, vezetőivé válnak. Legújabbban pedig önkéntesek is csatlakozhatnak a Hungary Helps Programhoz, tehát a kedves

olvasó is. Lehetőség van pénzadomány célzott eljuttatására (sőt, nyomon követésére is), illetve egyes, biztonságos helyszíneken a helyi közösségek életébe való bekapcsolódásra az újjáépítésben, az oktatásban és az egészségügyben.”

Márciusban Ferenc pápa meglátogatta az iraki keresztény közösségeket, ezzel segítve, hogy az üldözött keresztények sorsával kapcsolatban leomoljanak a hallgatás és közöny falai a jóléti világban. A látogatás során Azbej Tristan is találkozott a Szentatyával, de nem volt alkalma a programról mesélni neki, mivel megelőzte őt a társaságukban levő egyházi vezető, Moszul szír ortodox érseke, Nikodémusz. Az érseki méltatta a Hungary Helps Programnak a sokat szenvedő iraki keresztény közösségek számára nyújtott, mindenki mást megelőző, érdemi és önzetlen segítségét. Talán ennek is köszönhető, hogy a pápa Irakból hazafelé, a repülőgépen bejelentette, elfogadja a magyarok meghívását, és ellátogat szeptemberben a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus záróeseményére. ♦

<https://hungaryhelps.gov.hu/adomanyozas>

Lívia beszélget

Dr. Benczúr Andrással,
a SZTAKI kutatójával,
a Mesterséges Intelligencia
Nemzeti Laboratórium
szakmai vezetőjével

LEHET-E MEGFIGYELVE ÉLNI?

- ◆ **Kölnei Lívia: Térfigyelő kamerák, okoseszközök, műholdak... Az online világban minden egyes lépésünk és tettünk adatként rögzül. Sok emberben rossz érzést kelt, hogy megfigyelik és elemzik a viselkedését.**

Dr. Benczúr András: Ezért kellett életbe léptetni a GDPR-t, mert mindenkinek rossz érzése volt attól, hogy átláthatatlan, ki és mire használhatja az adatait. A GDPR lehetőséget ad arra, hogy törvényesen ellenőriztessem, ha úgy érzem, hogy valamelyik szolgáltató nem megfelelően kezeli az adataimat; letilthatom, ha egy szolgáltató olyan ajánlatokkal keres meg, amelyek számomra nemkívánatosak.

– Gyakran bosszankodom azon, hogy ha a közösségimédia-fiókom jelenlétében beszélgetek valamilyen termékről, hamarosan ott látom a képernyőn a reklámjait.
– Az algoritmusok nagyon ügyesen elemzik az adatainkat és levonnak következtetéseket, és szükségünk is van arra, hogy könnyen elérhessük a hozzátartozóinkat, hogy célirányosabban tudjunk vásárolni, hogy ne tévedjünk el egy ismeretlen városban. Ami bosszantó, az a „túlmozhóság”: például ha vettem egy autót, egy ideig még autókát fognak kínálni nekem. De ezeket a funkciókat valamikor tudatlanul én engedélyeztem. Viszont az már komoly hátrányokat okozhat, ha szervezetek hozzáférnek baráti beszélgetéseinkhez, ha tudomást szerezhetnek politikai nézeteinkről, egészségi állapotunkról, szexuális

szokásainkról. Ha például rákeresek bizonyos betegségekre, abból következtetni lehet az egészségi állapomra, ha pedig ezeket az adatokat egy szolgáltató eladja egy rólam információkat gyűjtő HR-esnek, lehet, hogy nem fog felvenni a megpályázott munkahelyre. A GDPR az egyetlen módja, hogy ezeket a háttéradatcseréket szabályozott mederben tartsuk, és biztos vagyok abban, hogy Európa után az Egyesült Államok se fogja tudni elkerülni egy hasonló törvényi szabályozás bevezetését.

– Paranoiát okozhat egyeseknél, hogy nyitott könyv az életük. Lehet ezt csökkenteni? Vagy egy vállrándítással tovább kéne lépniük, tudomásul véve, hogy most az életkörülményeinkhez tartozik a megfigyeltség?

– Ha belenyugszunk ebbe vagy nem tudatosítjuk, akkor nem tudunk nyomást gyakorolni a politikusokra, ők pedig nem tudnak törvényi nyomást gyakorolni a szolgáltatókra, hogy etikusán kezeljék az adatainkat. Például a Kínában zajló folyamatos arcfelismeréses megfigyelés és az állampolgárok pontozása számunkra valószínűleg elfogadhatatlan. Fontos, hogy időben jelezzük mind a szolgáltatók, mind a törvényhozók felé, ha valamitől rosszul érezzük magunkat, nehogy átszakadjanak a korlátok az emberek jóváhagyása nélkül. Ha megnyitunk egy internetes oldalt, meg kell tanulni minden olyan funkciót kikapcsolni a cookie policyban, ami számunkra nem előnyös, és telepítenünk kell olyan automatikus eszközöket, amelyek a mi védelmünket szolgálják. Muszáj egyre több időt szánnunk erre.

– Elvárható ez a tanulás az átlagemberektől?

– Elvárható, mert a számítógép vagy okostelefon használatát is el tudta sajátítani szinte mindenki, aki belátta, hogy ez szükséges. Egy mesterségesintelligencia-rendszer működése is elsajátítható kellő motiváltsággal, és gyanítom, hogy tíz év múlva ilyen tudás híján nehezen található majd állást valaki. Ezért is alakult meg a Mesterséges Intelligencia Koalíció (<https://ai-hungary.com/>), amely első lépcsőben 100 ezer embert akar elérni az „MI Kihívás” nevű online tananyagával, a második

lépcsőben egymillió állampolgárt akarnak közelebb hozni a személyes adatok védelmének tudatosításához, a mesterséges intelligencia használatához.

– Milyen jövőképet lát?

– Többféle forgatókönyv valósulhat meg, nem merném egy mellé letenni a voksomat. Amitől félünk: hogy egy cégnél összpontosul majd mindenkinek minden adata, így mindenkit irányítani lehet majd. Európa a GDPR-ral nem ebbe az irányba indult, és gyanítom, hogy az USA sem erre tart majd. A másik disztópia a szingularitás, amikor a mesterséges intelligencia nagyobb hatókörrel rendelkezik majd, mint az emberek – ezt én nem tartom reálisnak, ismervé célra programozott működésüket. Persze a szoftverbiztonságra nagyon kell figyelni, és nagy a kibertámadások veszélye. Az ideális egy olyan világ, amelyben az élet nagyon sok területét megkönnyíti majd a mesterséges intelligencia – ennek pedig az adathasználat jelenti az alapját.

– Ezért beszélnek „adatvagyonról” és „adatgazdaságról”? Ezért mondják, hogy csak azok a gazdaságok fognak igazán fejlődni, ahol élni tudnak az adatokban rejlő lehetőségekkel, míg az „adatsivatagokban” nélkülözés lesz?

– Igen, az adatok ma már sokkal fontosabb feltételei a technológiai fejlesztéseknek, mint a tehetség, a nagy ötletek és új módszerek. Két egyforma adottsággal induló fejlesztés közül az lesz a befutó, amelyik több adathoz jut hozzá, mert sokkal jobb, intelligensebb lesz a fejlesztett terméke.

– Hogyan lehet ebben a megfigyelt világban üzleti és magánéleti titkokat megőrizni? Lehet-e még privát szféránk?

– Ezért is indított az MI Koalíció egy adattárca-programot (<https://szemelyesadattarca.hu/>). Ez arról szól, hogy az állampolgár döntheti el, mely adatait akarja ebben a virtuális tárcában őrizni, ahol megszabhatja, hogy például a bankkártya-, egészségügyi és mobilcellaadatokat milyen szolgáltatók számára teszi értékesíthetővé. Ez is a tudatos életet, a mi érdekeink védelmét szolgálja. ♦

SZÖVEG –
HORVÁTH PÁL filozófus

SOROZAT –
MAGYAR PÉLDAKÉPTÁR

A KILIMANDZSÁRÓ VÁNDORA, NAGYMAROS REMETÉJE

Kittenberger Kálmán a kiváló zoológus, vadász és vadászati író, Afrika szerelmese, akinek sikerült a szegénységből autodidaktaként a magyar természettudomány élvonalába emelkedni, és kalandos élete megpróbáltatásokban is bővelkedett.

◆ AZ AFRIKA-VADÁSZ IFJÚKORA

Kittenberger Kálmán a felvidéki Léván született 1881-ben igen szegény iparoscsaládban. Édesapja, Imre suszter volt, édesanyja, Hangyási Antónia vállára nyolc gyermek nevelése nehezedett. Kálmán szülővárosában volt kisiskolás, majd gimnáziumi tanulmányokba kezdett, ezt azonban anyagi okokból kénytelen volt megszakítani. Ekkor a helyi tanítóképzőbe iratkozott át, hogy a szegény néptanítóknak, a nemzet napszamosainak útját járja. A képzőben Krick Jenő, az állat- és növényvilág kiváló ismerője, amatőr tudósa, a lévai múzeum megalapítója volt a tanára, aki megtanította a preparátori mesterségre, majd beajánlotta a Magyar Nemzeti Múzeumba, ahol további pesti tanárképzői tanulmányai mellett díjazás nélküli segédpreparátori állást kapott. Közben nyomorgott, de magánszorgalomból jártasságot szerzett a zoológiában, különösen Afrika állatvilágának ismeretében. Kapcsolatba került az ekkor már ismert tudósnak és természetrajzi írónak számító Herman Ottóval és a távoli Új-Guinea állat- és növényvilágának és az ottani emberek életének tanulmányozása révén nemzetközi hírnevet szerzett Bíró Lajossal. Anyagi gondjai azonban nem oldódtak meg, családja sem tudta támogatni, így megélhetését biztosító állás után kellett néznie. A Brassóhoz közeli Tatrangban, a hétfalusi csángók világában lett néptanító 1902-ben, talán azért is, mert a környéken hódolhatott szenvedélyének, a vadászatnak. Ekkor jelent meg első könyve, *A madarak preparálásáról*. A következő évben azonban rámosolygott a szerencse. A vagyonos délvidéki földbirtokos, szenvedélyes vadász és utazó, *Damaszkin Arzén* afrikai vadász- és gyűjtőútra indult és kísérőt, preparátort keresett expedíciójához, Kittenberger pedig élt a lehetőséggel.

Kép: MTI/Bartal Ferenc | Illusztráció: Balassa Nikoletta

**300 új fajt
azonosított,**
amelyek
közül közel
40 viseli
a nevét.

Az író, vadgyűjtő és oroszlánvadász nagymarosi otthonában 1956-ban, a Kilimandsárótól Nagymarosig című könyvének megjelenésekor

ÉVTIZEDEK AFRIKÁBAN

Afrikai tartózkodásának költségeit Damaszkín állta, utazását azonban neki kellett fedeznie. Sikerült elérnie, hogy a Nemzeti Múzeum egyesztendei fizetést utaljon ki előlegként, ő pedig cserébe vállalta, hogy Afrikában gyűjtőmunkát végez a múzeum természetrajzi gyűjteménye számára. Kittenberger Kálmán Damaszkín társaságában alig huszonkét évesen Mombasa kikötőjében, az akkor még angol gyarmat Kenya területén lépett Afrika földréjére. Kettejük közös szafarija azonban nem tartott sokáig, >

Damaszkin a vadászathoz és a gyűjtőmunkához szükséges felszerelését hátrahagyva néhány hónap múlva visszafordult, Kittenberger egyedül ment tovább. Vadász- és gyűjtőmunkája támaszpontjával Moshit, az akkor még német gyarmat Észak-Tanganyikában fekvő várost választotta, onnan indult nagyobb utakra. A következő hónapokban a Kilimandzsáró hófödte csúcsát kerülgetve a nagy felfedező, Teleki Sámuel gróf nyomát követve szinte állandóan úton volt, bár közben többször megsérült, bal eset érte. A legkomolyabb az 1904. július 11-i oroszlántámadás volt, fegyvere az első lövés után csütörtököt mondott, a megsebzett oroszlán pedig rárontott és leütötte. Sajat, később könyvében is rögzített, izgalmasan hátborzongató beszámolója szerint az mentette meg, hogy meg tudta markolni a nekiugró állat nyelvét, mire az visszahőkölt, ő pedig újratöltve fegyverét le tudta teríteni. Hét komolyabb sebbel, egyik ujjpercét végleg elveszítve kórházba került, ahol felépülése három hónapot vett igénybe. Ez azonban nem szegte a kedvét. Rövid időre hazatért, ám múzeumi támogatással hamarosan ismét Afrikába indult. Ezen az 1906-1907-es második útján Kenyából kiindulva Etiópia az európaiak előtt szinte még teljesen ismeretlen régióját, a Vörös-tenger partján fekvő Danakilföldet kereste fel. Harmadik, katonaidejének letöltése utáni, 1908 és 1912 közötti utazása tovább tartott. Ekkor gyűjtőmunkát végezve a Viktória-tó környékét kereste fel, járt Ugandában és Belga-Kongó szomszédos vidékein. 1913-ban tért vissza újra Kelet-Afrikába, a következő évben azonban kirobbant a világháború. Az angol hatóságok a gyarmataikon tartózkodó, a Központi Hatalmak országaiból származó polgárokat internálták. Csak a személyes holmija maradt meg, felszerelését, gyűjtését lefoglalták. Indiai internálótáborba került, ahol öt esztendő telt, 1919-ben térhetett haza.

A KALANDOK GYÜMÖLCSEI

Rövid időre önkéntesként belépett a Nemzeti Hadseregbe, 1920-ban azonban, miközben egyre több időt nagymarosi kis házában töltött, átvette a *Nimród* címen megjelenő vadászújság szerkesztését, amelynek 1929-től már ő volt a tulajdonosa is. A lap révén ismerkedett meg, kötött barátságot a lelkes vadással és természetismerő íróval, Fekete Istvánnal, aki később élettörténetét is megírta, valamint az amatőr zoológus és Afrika-vadász Horthy Jenővel, a kormányzó testvérével, valamivel később pedig a hozzá hasonló nagy vadász és vadászati író gróf Széchenyi Zsigmonddal. Ötödik és hatodik, egyben utolsó afrikai útjára a korábbiaknál kedvezőbb anyagi

feltételek között és alkalmasabb felszerelés birtokában Horthy Jenő társaságában indult 1925-26-ban, illetve 1928-29-ben. Ezek az útjai a Nemzeti Múzeum mellett már a Budapesti Állatkert megbízásait is teljesítette, a trófeák, preparátumok mellett élő állatokkal annak állománygyarapítását szolgálva. Hat útja során különböző állatfajok 60 000 preparált példányát küldte haza, 300 új fajt azonosított, amelyek közül közel 40 viseli a nevét. Ebben az időszakban lett ismert vadászati író, már az Állatkert munkatársaként, amelynek igazgatói székére sikertelenül pályázott is. 1927-ben jelent meg a *Vadász- és gyűjtőúton Kelet-Afrikában*, 1930-ban pedig *A megváltozott Afrika* című kötete.

TRAGÉDIÁK ÉS REMETESÉG

A harmincas években és a negyvenes évek első felében Kittenberger korábbi gyűjtését rendezte és az állatkert prémesállat-tenyésztési programjában dolgozott. Az ostrom idején lakása megsemmisült, de ekkor még talpra tudott állni. 1946 és 48 között tovább szerkesztette a *Nimród*ot, folytatta állatkerti munkáját. A fordulat évében azonban államosították a lapot, kirúgták állásából, elutasították nyugdíj iránti kérelmét, íróként szilenciumra ítélték. Ekkor egy régi vadászbarátja, az Afrikában három évtizeddel korábban elhunyt Kovács Ödön családja vette pártfogásába, fogadta be nagymarosi otthonába. Kittenberger feleségül vette a család leányát, Kovács Líviát, akivel élete végéig a nagymarosi hegyoldalban álló, ma is emlékét őrző vadászházban, a Sylvania lakban élt. 1954-ben ismét munkát kapott az állatkerttől és a múzeumtól, az előbbi a macskafélék tartásával kapcsolatos témákban foglalkoztatta, az utóbbi készülő, zömében az ő és Széchenyi Zsigmond gyűjtésén alapuló Afrika-kiállításának rendezését bízta rá. Megjelenhetett *A Kilimandzsárótól Nagymarosig* című könyve. 1956-ban azonban újabb tragédia érte. A forradalom idején, a harcok alatt a Nemzeti Múzeumban tűz ütött ki, életműve, az afrikai anyag a lángok martaléka lett. Ez nagyon megviselte, belebetegedett, 1958-ban pedig nagymarosi otthonában, remeteségében halt meg. A következő évtizedben sorra jelentek meg, gyakran megcsonkítva, cenzúrázva a hagyatékából összeállított kötetei, neve lassan újból ismertté és elismertté vált. Sírja a Farkasréti temetőben van, emlékét nevében őrzi a veszprémi állatkert, Nagymaroson mellszobor, szülővárosában, Léván pedig utcanév emlékezik rá, az egymást követő fiatal generációk pedig időnként felidézhetik annak a nagy vadásznak az alakját, aki még az oroszlánnal is birokra kelt. ♦

HÁJIM

BUDAI
VÁRSÉTÁK

ÖRÖKSÉGE

ÉLMÉNYSÉTA

KÖZÉPKORI TITKOK
NYOMÁBAN A BUDAI VÁR ALATT

Helyszín:

BUDAVÁRI MIKVE (I. Palota út 1.)

Jegyvásárlás:

budaivarsetak.hu

SZÖVEG –
AYHAN GÖKGHAN

KÉP –
PÁCZAI TAMÁS

”

A CIGÁNYPASZTORÁCIÓ AZ EGÉSZ TÁRSADALOMRÓL SZÓL

*„Az előítéletek és a nyomorúság szomorú végkimenetele, hogy emberhez nem méltó társadalmi kapcsolat jellemzi a cigányok és nem cigányok viszonyát. Ebben kívánunk, a magunk szerény módján, egyelőre hathét falunak a bevonásával, az Evangélium gyógyszerével gyógyulást elérni” – mondja **Dúl Géza** atya, a cigánypasztorációs feladatokat ellátó Ceferino Ház vezetője. Az intézmény hivatásáról, a cigányság helyzetéről és hitéről is beszélgettünk vele.*

♦ – Miért választja az ember hivatásul a cigánypasztorációt?

– A karácsonyi élelmiszer-segélycsomagokat hordtuk ki a Karitászs csoport tagjaival. Volt két család, amelyikhez senki nem akarta kivinni. Mit tehet ilyenkor az ember? Megfogja a csomagot, és kiviszi. Megdöbbentett, amit ott tapasztaltam. Nemcsak az, hogy a mi korunkban léteznek még ilyen higiénias viszonyok, hanem inkább az, hogy állami építési támogatást kaptak. Úgy képzeljük el, hogy a régi vályogház tűzfalára húzták föl az új épület hátsó falát. A gyerekek nagyon élvezték, mert a régi vályogház szobaablakán át az új téglapépület nappalijába lehetett „közlekedni”. Örömmel másztak ki-be. Engem viszont megrendített a látvány. Arról győzött meg, hogy nem elég a pénzzel segíteni. Megértettem, hogy a pénzbeli segítség emberi melléállás nélkül nem elég. Hiába kapnak pénzsegítséget, ha nem állunk melléjük, nem tudnak változtatni a helyzetükön. Úgy éltem meg ezt a látogatást, mint meghívást.

Képeink a Ceferino házban (Szátok, Nógrád-megye) készültek 2021. május 11-én

– Amikor elvállalta a Ceferino Ház vezetését, közel állt Önhöz a feladat?

– Évekkel ezelőtt egy kis falu plébániáján voltam, ahol a lakosság harminc százaléka volt cigány. Az egyház-községben voltak olyanok, akik készek voltak odafordulni a helybeli cigánysághoz, a részükről érkezett egy megkeresés, hogy szeretnének zarándoklatra menni. Kijelöltünk egy időpontot és Mátraverebély-Szentkutat helyszíneként, azonban kellő előkészület híján nem vághattunk bele. Így tehát kéthetente összegyűltünk, felkészültünk az eseményre. A találkozókön megismerhették Boldog Ceferinót, majd alakult egy felnőtt hittan, többben elsőáldozók lettek, rendezték az egyházi házasságukat. A zarándoklat az ünnephez méltóan sikerült. Ezek után vetődött fel a Ceferino Ház ötlete.

– Konkrétan hogyan történt az intézmény létrejötte, a feladatok kijelölése?

– Annak idején Beer Miklós püspök úr bízott meg az egyházmegye cigánypasztorációjának irányításával.

A munka első lépése az volt, hogy felmértük, hány cigány származású ember él az egyházmegye különböző falvaiban. Tudni kell, hogy az össz cigányság kilencven százaléka hátrányos helyzetű, a mi környékünkön szintén ez az arány figyelhető meg. Kerestem olyan embereket, lehetőleg romákat, akik az Evangélium emberképe alapján tenni akartak a romák és nem romák közötti, emberhez nem méltó kapcsolat javításáért, hogy velük közösen kezeljem a problémát. Tulajdonképpen mi is ez a probléma? A cigányok és nem cigányok között emelkedő fal, amely fal az elmúlt tíz-húsz évben tovább magasodott, jobban szétválasztva a két oldalt, pedig létezett olyan időszak, amikor a két népcsoport harmóniában élt együtt. Hiszem, hogy a többség jelenleg is képes lenne erre, azonban mindkét oldalon találhatók az ellentétet folyamatosan gerjesztő elemek. Ebben kívánunk, a magunk szerény módján, egyelőre ennek a hat-hét falunak a bevonásával, az Evangélium gyógyszerével gyógyulást elérni. A cigánypasztoráció nem a cigányságról, hanem az egész társadalomról szól.

A Ceferino Ház képviselte csapat az Evangélium szellemének megfelelő hozzáállást szeretné átadni. Nem hiszek a hatalmas intézkedésekben, mert úgy látom, a problémamegoldás apró lépéseket igényel, semmi nem oldható meg azonnal. Mintát akarunk hordozni, amely a jóakarátú emberek szívében meghozza a gyümölcsét.

– Mit tekint sikernek ebben a sziszüphoszi munkában?

– Már az nagy eredmény, hogy sikerült a feladatok elvégzésére alkalmas embereket megtalálnunk. Készítettünk egy felmérést, hogy a megalakulásunk óta hányszor szerepelt a mi cigány gyerekcsoportunk a falvak ünnepein, és a grafikon évről évre látványosan emelkedik. Ezekben a falvakban kezd tényezővé válni a cigányság, a cigány kultúra. Ezt komoly sikernek tekintem. Van olyan fiú, aki nyolcévesen egy bölcsődés gyerek színvonalához közelítő rajzot készített, mára viszont élénk, színes képeket készít. Tudom, ezek aprócska eredmények, viszont a nagyobb változások eléréséhez elengedhetetlenek.

Egy fiatal, nyolcadikos lányka rövid mondata is megmaradt bennem. Tehetséges, szép, hosszú fekete hajú kislány volt, jól szavalt. Egy évig, a nyolcadikban járt hozzánk. Sokat szerepeltünk, nagy sikerük volt a cigánytáncbemutatókkal. Megkérdeztem tőle, hogy miben változott az élete ebben az évben? Azt mondta: „Fölvettek a középiskolába. Ott nem fogom letagadni, hogy cigány vagyok.” Nem is tagadhatta volna le, de megrázó volt számomra ez a mondat. Megéreztem, hogy vannak emberek, akik úgy érzik, szégyellni kell azt, aminek születtek. Hogy lehet így élni?! Micsoda mély benső meghasonlást jelenthet! Ekkor értettem meg a cigányélet nehézségeinek igazi forrását, azt, hogy honnan jön a sok agresszivitás.

Világossá vált, hogy egyesek közülük miért élnek társadalmon kívüli, társadalomellenes életet.

– A cigányságot erős hit jellemzi. Ez a hit nem csúszik el a babonáság felé?

– A cigány népi hagyományban mély istenkapcsolat van. Számukra Isten egy szerető Atya, aki minden helyzetben mellettük áll, a bajban mindig van kihez fordulni. Ez egy nagyon jó kiindulópont. Idővel, ha az élő istenkép erősödik az emberben, a babona magától értelmét veszíti.

– Előfordult, hogy elbizonytalanodott, meggyengült a hite, hogy nem értette, miért nem avatkozik be Isten? Látva, hogy a mélyszegénységben élőkön bizony nem mindig tudnak segíteni...

– A hitem nem gyöngült meg. Hiszen azt világosan látom, hogy az a szegénység, amivel találkozom, az emberek műve. Éppen azért áll fönn, mert az emberek nem hallgatnak eléggé az Isten szavára. Ha az Isten szava szerint igazságosan osztanánk el a javakat, mindenkit az őt megillető módon tisztelnénk, a társadalom feladatait, a munkát a képességekhez mérten osztanánk el, nem lenne szegénység.

– Ha a helyzet úgy kívánja, a Ceferino Ház utánamegy valakinek, megmenti az elkallódástól?

– Mindenkiel próbálunk foglalkozni, aki felveszi velünk a kapcsolatot. A pár éve megalakult baba-mama klub a krízisben nyújt támaszt. Az életszükségletekre vonatkozó segítségen keresztül mélyül a programhoz csatlakozó emberek Istenkapcsolata. Ha az ember Istennel való kapcsolata rendeződik, némi segítséggel, de rendeződik az élete is.

– „Csak a sajátos jegyek figyelembevételével vihetjük az Evangéliumot a körükbe” – írta korábban. Mit ért „sajátos jegyek” alatt?

– Sajátos jegyek tekinthető az erős és színes érzelmvilág vagy például a szentképek tisztelete. Amikor az ember belép egy cigány otthonba, szentképekkel találja magát szembe. A vándorlás során, az ortodox egyházzal találkozás közben szívták magukba a kereszténységet. A cigányság életében kiemelt szerepet kap a család, a gyermekközpontú szemlélet, és ez szintén kiváló alap, amire építhetünk.

– Milyen célok állnak Önök előtt?

– Munkatársat kellene találnunk arra, hogy a nem cigány társadalommal is kapcsolatot építsünk. Jó lenne, ha a fiatalok jobban megismerhetnék a cigányságot, akár önkéntes munkákon keresztül. Fontos, hogy a cigányok és nem cigányok közti párbeszéd megteremtéséért dolgozzunk.

– Mi az, amit tanult a cigányoktól és amit a magyar társadalom is tanulhatna tőlük?

– A szeretetnek az a formája, amit náluk felfedeztem, bámulatos. Az egymásért történő kiállás, a testvériség fontossága külön tiszteletet érdemel. Valamikor azzal kerestem fel egy cigányasszonyt, hogy hónap vége van, és nincs mit adnia a gyerekének. Adtam neki élelmiszert. Három nap múlva ismét megjelent, a kapott ételmezt megosztotta a szintén nehéz körülmények között élő szomszédjával. A cigányságot jellemzi a gondviselésbe vetett hit, az erős bizakodás. Ha az Evangéliummal valóban találkoznak, az számukra nem egy halott szöveg, hanem életszerű valóság. Áthatja a mindennapok légkörét.

– A gondviselésbe vetett hit nem inkább felelőtlen-ség? Vagy Isten méltányolja ezt a fajta vak bizakodást, a „csak lesz valahogy”-hitet?

– Igen, ez istenkapcsolat nélkül valóban felelőtlen-ség. A gondviselés nem egy objektív törvény. Inkább erősen szubjektív feltételekhez, a személyes hithez kötődik. Tágabb értelemben véve észreveszem az Isten szeretetének jeleit, hogy „vigyáz rám” egy katasztrófahelyzetben, balesetben. Éspedig azért, mert van kapcsolatom vele, egyébként azt mondanám, véletlen. Van azonban egy szűkebb értelemben, az Isten országa építésében megtapasztalható gondviselés-tapasztalás. Ennek van egy nulladik lépése. Ebben nem arról van szó, hogy Isten segít nekem, megadja, amit én szeretnék. Hanem fordítva, én szeretném megvalósítani az Isten tervét. Keresem, hogy ő mit tervezett velem. A megtérés azt jelenti, hogy nem a magam javát, a magam akaratát akarom megtenni, hanem az Isten céljainak, „törekvéseinek” szenteltem magam, az Isten országát építem. Ezután következik a gondviselés megtapasztalása, hogy például ezeknek a céloknak a megvalósítására egyszer csak váratlanul 43 millió forint érkezik, ami korábban más alkalmakkor soha nem fordult elő, vagy csak megfelelő időjárást kapok egy Isten országát szolgáló program megvalósítására. Szükséges hozzá az elindulás bátorsága, a vállalkozókedv. Ha valóban az Istennel való kapcsolatból született az akció, akkor megtapasztalom, hogy Ő egy külső jellel megerősít engem: „...elsősorban az Isten országát és annak igazságát keressétek s ezeket mind megkapjátok hozzá...” (Mt6,33) ♦